

Dorpsraad
Wijk aan Zee

Frisse Wind. Nu!

gezondheidop1

GREENPEACE

BODE

werkgroep gezondheid
leefomgeving vanuit IJmondig

Datum: 23 februari 2024

Onderwerp: Plenair debat OVV-rapport, 29 februari 2024

Geacht Kamerlid,

Op donderdag 29 februari vergadert u over het rapport “Industrie en Omwonenden” van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). Via deze brief willen wij u namens Dorpsraad Wijk aan Zee, Frisse Wind.Nu!, Stichting Gezondheid op 1, BODE, Milieuplatform IJmuiden-Noord en Stichting Greenpeace Nederland input geven voor wat betreft de vervuiling van Tata Steel. Wij zetten hieronder uiteen wat u, indachtig de wenken van de OVV, concreet zou kunnen vragen aan de staatssecretaris om de IJmond weer leefbaar te maken.

Allereerst: zoals de OVV duidelijk stelt (OVV p 149) is het oorspronkelijke doel van vergunningen aan de industrie bescherming van de gezondheid van omwonenden. Maar de ambitie om tot een gezond leefmilieu te komen is ondergeschikt gemaakt aan wat economisch redelijk is (OVV p 147, p 11). En wat economisch redelijk is, bepaalt de staalbranche zelf met de zogeheten Best Beschikbare Technieken. In tegenstelling tot wat de naam suggereert gaat het hier niet om de laatste stand van de techniek maar om technologie die (vaak al jaren) in gebruik is. (OVV p 48). En de OVV merkt op dat de BBT niet altijd voldoende zijn om uitstoot binnen de milieu- en gezondheidsnormen te brengen. (OVV p 11). Zelfs bij aanscherping van vergunningen is het uitgangspunt voor de omgevingsdiensten nog steeds economische haalbaarheid van een uitstootreductie en dus de (on)mogelijkheden volgens het bedrijf in plaats van de wenselijke reductie van ziekmakende stoffen vanuit gezondheidsoogpunt (OVV p 11).

Wat kunt u de staatssecretaris vragen?

Baseer plannen en prioriteiten op onafhankelijk vastgestelde data in plaats van de data van Tata

De OVV beveelt het bevoegd gezag aan ten minste te zorgen voor zicht op (en toetsing van) de emissies van bedrijven en de gezondheidsrisico's. De data met betrekking tot de emissies van Tata zijn nog altijd incompleet en incorrect. Dit bleek voor het eerst op grote schaal toen het RIVM (2022) metingen en berekeningen van stofuitstoot vergeleek. Na overleg met Tata bleek een deel verklaarbaar maar er is tot de dag van vandaag nog steeds een aanzienlijk 'gat' over (tot factor vijf).

Accurate informatie ten aanzien van de uitstoot lijkt geen prioriteit bij Tata Steel. Er is door het bevoegd gezag aangifte gedaan vanwege een misstand bij kalibratie van meetinstallaties. En de schadelijke uitstoot van diffuse bronnen (bv lekkage, verwaaiing, incidenten) is twee jaar na de oorspronkelijke deadline nog altijd niet in kaart gebracht. In de elektronisch milieu jaarverslagen worden uitstootcijfers jaar na jaar tot wel drie cijfers achter de komma hetzelfde gerapporteerd, terwijl de productie wel degelijk varieerde.

Medio 2022 meldde het bedrijf naar aanleiding van een meting dat de uitstoot van PAKs in drie jaar 50 procent was gedaald. Precies zoals het Tata verbeterprogramma Roadmap Plus had beoogd. De 50 procent claim werd in 2023 nog eens uitgevent door Tata Steel in een reclamecampagne. Misleidende informatie, [oordeelde de Reclame Code Commissie](#). Voor Tata Steel was deze veroordeling geen reden om de eigen website aan te passen. Recent bleek dat de reductie [36 procent](#) is op basis van Tata's eigen Milieu jaarverslagen. Tata zelf heeft dit teleurstellende resultaat tot op heden nog niet publiek gemaakt. Belangrijk om te weten: De uitstoot van incidenten, diffuse (niet uit de schoorsteen) uitstoot en andere plekken waar niet gemeten wordt zijn niet meegerekend. Die kennen we niet.

Wij vinden inzicht in de volledige en onafhankelijk geverifieerde uitstoot een absolute en noodzakelijke prioriteit. Ook in het kader van vermoedelijk met belastinggeld mede gefinancierde verduurzamingsplannen is het cruciaal om onafhankelijk te kunnen borgen of Tata Steel de beloofde doelen weet te bereiken. Dit vraagt om een volwaardige 'nulmeting' van alle uitstoot en alle milieueffecten vanaf het hele industriegebied. Uit de [concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau \(NRD\)](#) voor de MER-procedure voor de vergroeningsplannen blijkt dat Tata Steel deze maatschappelijke urgentie niet oppakt. Het bedrijf is niet van plan een dergelijk integraal onderzoek te rapporteren in de MER. Het wil alleen de uitstoot en effecten van nieuwe of aangepaste fabrieksonderdelen rapporteren. Wij roepen u als volksvertegenwoordiger op om te voorkomen dat de toekomst van Tata Steel en de IJmond gebaseerd wordt op een rookgordijn van incomplete data die door Tata Steel zelf worden aangedragen.

Omgevingswet: het bevoegd gezag moet schadelijke uitstoot Tata Steel omlaag brengen

De OVV stelt vast dat de overheid veel kansen om iets voor de gezondheid te doen onbenut laat (OVV p 11, p 141, p 145, p 148). Oorzaken die de raad onder meer ziet: onwrikbare aannames, focus op procedures en meetbaarheid en afschuiven van verantwoordelijkheden. Ook bij aanscherping van een vergunning is het vertrekpunt nog altijd de economische haalbaarheid en niet de wenselijke reductie van een ziekmakende emissie (OVV p 11).

Wij voeren al jaren overleg met de Provincie Noord-Holland en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG). Beiden werpen vaak op dat Tata Steel nu eenmaal aan alle vergunningen voldoet, dat die vergunningen in lijn zijn met de Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE) en dat de Europese normen voor luchtkwaliteit niet worden overschreden. Ook staatssecretaris Heijnen gebruik dit argument regelmatig en wijst naar Europa. Omwonenden worden van het kastje naar de muur gestuurd, terwijl er alle reden is de uitstoot daadkrachtig aan te pakken. Het RIVM heeft aangetoond dat [omwonenden ziek worden](#) van het staalbedrijf. Het [Nivel onderzoek](#) naar

acute gezondheidsklachten liet zien dat zelfs in vergelijking met andere gebieden met zware industrie omwonenden er slecht aan toe zijn. Juist opmerkelijk: veel gezondheidsklachten noemt de OVV een signaal voor het bevoegd gezag om actie te ondernemen (OVV p 147/148).

En wat kan de Nederlandse overheid per onmiddellijk doen? De drie betrokken omgevingsdiensten (waaronder 'onze' ODNZKG) stuurden de staatssecretaris vorig jaar al een actie-agenda naar aanleiding van het OVV-rapport. Zij pleiten onder meer dringend voor aanvullende wetgeving. Wij verwijzen u hierbij naar [deze brief](#).

Hieronder onze suggesties.

1. De RIE geeft ruimte om strenger te vergunnen als de lokale situatie daarom vraagt (artikel 11 en artikel 14). Tot nog toe heeft enkel Tata Steel daarvan gebruikgemaakt: om verruiming van vergunningen te bewerkstelligen. Deze artikelen kunnen ook gebruikt worden voor verscherping. Een rechter in Milaan heeft in december [een kritisch advies gegeven](#) over wat de opdracht is van een vervuילend bedrijf als de staalfabriek in Taranto. Dit is opgehangen aan artikel 11A van de RIE. De rechter leest dit als dat het bedrijf alle passende preventieve maatregelen moet nemen ter bescherming van de gezondheid. Het Europees Hof zal deze interpretatie waarschijnlijk overnemen.
2. In Nederland is voorzorg sinds 1 januari dit jaar in de Omgevingswet geregeld: het bevoegd gezag is verplicht om *alle* passende en preventieve maatregelen te nemen ter bescherming van gezondheid. Er is alleen sprake van 'passend' als ook rekening wordt gehouden met het feit dat er in de IJmond sprake is van een cocktail van schadelijke stoffen. De gezondheidsschade die is aangetoond is voldoende basis voor de Provincie (de vergunningverlener) om direct in te grijpen en de vrije uitstoot ruimte voor Tata Steel drastisch in te perken. Wij roepen u op de Provincie hiertoe opdracht te geven.
3. Voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) betekent de Omgevingswet de uitstoot zo snel mogelijk terugbrengen naar nul (wat Tata Steel eigenlijk allang zou moeten hebben gedaan op basis van de bestaande minimalisatieplicht). Ook hier kan meer vaart achter gezet worden. Tata Steels scores overtuigen niet. Zo loost het bedrijf bijvoorbeeld volgens het Milieujaarverslag 2022 nog steeds op het Noordzeekanaal ruim 56 kg Arseen, 8 kg Cyaniden, 24 kg Koper, 3 kg Kwik, 169 kg Lood, 83 kg Nikkel en 853 kg Zink, Dit is meer dan voorgaande jaren, maar het had voorkomen kunnen worden. Want de techniek is er; het is evenwel een centenkwesie.
4. Een andere groep ZZS betreft polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK). De beide antieke kookfabrieken (52 en 42 jaar oud) zijn grote PAK-bronnen. Tata Steel heeft hierin recentelijk geïnvesteerd maar kan desalniettemin niet voorkomen dat ze lekken én geregeld illegaal 'rauwe kooks' produceren. Rauwe kooks zijn niet vergund; er worden inmiddels (derde serie) dwangsommen opgelegd van 100.000 euro per stuk. Dit staat echter gelijk aan slechts 11 minuten omzet voor Tata Steel. Dwangsommen moeten in verhouding staan tot de ernst van de overtreding. Maar om kans van slagen te hebben moet er ook een relatie zijn tot de omzet van het bedrijf. Tata Steel reageerde niet eens op de eerste twee series dwangsommen. De hoogte van de dwangsom wordt bepaald door het bestuursorgaan. Wij vragen aan u zich in te zetten voor wetgeving die dwangsommen aan grote vervuילende

bedrijven effectiever maakt. Wij zijn ons bewust van het economisch belang van de kookfabrieken voor Tata Steel. Desalniettemin wijzen wij u erop dat op grond van de Omgevingswet intrekking van de vergunning de passende en preventieve maatregel is.

5. De Omgevingswet verplicht Tata Steel verder om alle passende en preventieve maatregelen te nemen om verdere bodemverontreiniging te stoppen. Ook dit moet worden afgedwongen.
6. Lawaai maakt ook ziek. Daarom vragen wij eveneens aandacht voor scherpere geluidsnormen. Een enorm industrieterrein met zware industrie die 24/7 draait betekent permanent lawaai voor de dichtbevolkte omgeving. In de IJmond (160.000 inwoners) zijn voor diverse wijken de geluidsnormen opgerekt om het bedrijf te faciliteren. Ook voor nieuwbouw.

Leg voor 2030 de meest recente WHO luchtkwaliteitsnormen wettelijk vast

De Europese normen voor luchtkwaliteit zijn veel te ruim om de gezondheid van omwonenden te beschermen. De Wereldgezondheidsorganisatie WHO kwam in 2021 met een [nieuw advies voor grenswaarden](#). Nederland moet deze zo snel mogelijk wettelijk vastleggen. Mensen kunnen ervoor kiezen om gezond te leven, maar ze kunnen niet stoppen met ademen. Mensen hebben recht op schone lucht en de overheid heeft de plicht alle passende en preventieve maatregelen te nemen om dat veilig te stellen. Het overnemen van de meest recente advieswaarden van de WHO is wat dat betreft een no-brainer. Ook de OVV pleit hiervoor (OVV p 141).

Wij zien hier weinig ambitie van de overheid. Het Schone Lucht Akkoord zet in op het realiseren van de oude WHO-advieswaarden (uit 2005!) in 2030. En dan ook nog op vrijwillige basis. De regering wil voorts uitstel voor Nederland van de Europese luchtkwaliteitsnormen die in 2030 van kracht worden en die ook gebaseerd zijn op de oude WHO normen. Daarbij wordt naast Schiphol en de Rijnmond de IJmond specifiek genoemd als reden. Dit terwijl juist de ODNZKG met ons hamert op het belang van veel scherpere normen voor luchtkwaliteit.

Equipeer de omgevingsdienst (inclusief met wet- en regelgeving en apparatuur) opdat deze ook bij complexe bedrijven met gezondheidsrisico's haar taken objectief, effectief, transparant maar bovenal ook onafhankelijk kan uitvoeren

De OVV stelde vast dat de overheid er niet in slaagt 'een geloofwaardig tegenwicht' aan bedrijven te bieden (OVV p 12). Wij constateren dat dit in het geval van Tata Steel helaas eveneens opgaat. Een veelzeggend voorbeeld: de ODNZKG registreerde 'incidenten' tot voor kort alleen na melding door Tata Steel zelf. In 2022 plaatste omwonendenorganisatie Frisse Wind.Nu camera's om de kookfabrieken van Tata Steel continu in de gaten te houden. Sinds Frisse Wind de filmpjes van gesignaleerde gifwolken op haar [Youtube-kanaal](#) plaatst, verdubbelde het aantal door Tata Steel zelf gemelde incidenten.

De camera's van omwonenden leverden nog een inzicht op. Dankzij [SpotdeGifwolk.nl](https://www.spotdegifwolk.nl) dat eind april 2023 samen met Greenpeace Nederland werd gelanceerd, kan iedereen meekijken en melding doen van een gifwolk. Sindsdien zijn er meer dan 750 gifwolken gespot en gemeld bij de omgevingsdienst, gemiddeld drie per dag, waaronder een stuk of 20 verboden 'rauwe kooks'. Dat zijn dus geen 'incidenten'; het gaat structureel mis bij Tata Steel. Dit blijkt ook uit het rapport "*Met regelmaat voorkomende voorvallen Tata Steel tot Q2 2023*" van de omgevingsdienst, waarin over 2022 maar liefst drieduizend (!) 'voorvallen' zijn geregistreerd (als bijlage in de e-mail).

Pas na het burgerinitiatief van FrisseWind.nu heeft de ODNZKG ook twee camera's geplaatst. Echter, handhavingsverzoeken voor verboden 'rauwe kooks' worden structureel genegeerd, waarop omwonenden via een advocaat een invorderingsverzoek moesten instellen. Vervolgens kwam uit dat de ODNZKG handhavingsverzoeken voor rauwe kooks gemeld tussen april en juli 2023 niet meer kan behandelen. Zowel de eigen opnamen van de ODNZKG als de camerabeelden van Tata Steel worden binnen drie weken gewist. Daarbij werd (overigens onterecht) gesteld dat de videobeelden van Frisse Wind.nu niet als bewijs voor een overtreding gebruikt mogen worden. Omwonenden maken zich uitermate bezorgd over deze gang van zaken, omdat door het niet direct opvolgen van handhavingsverzoeken illegale vervuiling onbestraft blijft.

Omwonenden in de IJmond doen nu nog te vaak het werk van de omgevingsdienst. In lijn met de conclusies van de OVV zien echter ook wij bij toezicht en handhaving een geleidelijke verandering. De rechten van omwonenden leggen meer gewicht in de schaal bij de ODNZKG. Toch kan de overheid veel meer doen om deze rechten te borgen. Transparantie en onafhankelijkheid (van de lokale politiek) zijn daarbij een randvoorwaarde. Ook de OVV spreekt zich hierover uit (OVV p 10/11). De trage afwikkeling van handhavingsverzoeken over rauwe kooks en onduidelijkheid over de afwijzingsgronden van rauwe kooks die wij hebben vastgelegd helpen niet.

Pas nadat omwonenden in beweging komen, veel tijd en geld in de zaak stoppen, druk uitoefenen via de media of juridische stappen nemen, blijkt keer op keer dat er toch meer kan. In het OVV-rapport wordt traagheid van de overheid geconstateerd (OVV p 147-149) en gesteld dat dit anders moet en kan. Wij willen het ook graag anders. En laat duidelijk zijn: wij zien een toekomst voor Tata Steel in de IJmond. Maar alleen als dit kan binnen de grenzen van een gezonde leefomgeving, zoals ook de OVV bepleit (OVV p 27/28). Niet over 20 jaar, maar binnen afzienbare tijd. Wij hopen dat u zich daarvoor als volksvertegenwoordiger in wilt zetten. Wij rekenen daarop!

Met vriendelijke groet,

Vera van Waardenburg, Dorpsraad Wijk aan Zee
Sanne Walvisch, Frisse Wind.Nu!
Antoinette Verbrugge, Stichting Gezondheid op 1
Dirk Weidema, Milieuplatform IJmuiden-Noord
Willem Wiskerke, Stichting Greenpeace Nederland
Bas van den Born, BODE